

CLASIFICAREA ȘI REPARTIZAREA CONDAMNAȚILOR ÎN CADRUL UNUI SISTEM PROGRESIV DE EXECUTARE A PEDEPSEI

Alexandr CRUDU

Doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne,
Chișinău, Republica Moldova

email: al.crudu@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0003-1137-5775>

După cum se cunoaște, în teoria dreptului execuțional penal, clasificarea condamnaților la pedepse penale privative de libertate este luată în considerare la trei niveluri. Primul nivel este clasificarea juridico-penală primară, al cărei scop este diferențierea pedepsei pentru infractor în conformitate cu natura și gradul de pericol al infracțiunii pe care a comis-o, al doilea nivel este clasificarea execuțional penală secundară a condamnaților, care presupune diferențierea executării pedepsei și corectării condamnaților, excluzând influența negativă a unor condamnați asupra altora. Cel de-al treilea nivel de clasificare a condamnaților presupune studierea personalității acestora, în baza unor criterii psiho-pedagogice, criminalistice, sociale și altele. În prezentul articol au fost analizate principalele instrumente de clasificare și repartizare a condamnaților în cadrul unui sistem progresiv de executare a pedepsei. Astfel, au fost studiate opiniile doctrinare cu privire la eficiența procesului de clasificare, precum și felurile clasificării condamnaților în dreptul execuțional penal. La fel, au fost examinate criteriile suplimentare de clasificare a condamnaților aplicate de către personalul penitenciar, pe lângă cele expres reglementate de Codul de executare. În final, au fost formulate recomandări în contextul îmbunătățirii instrumentelor de clasificare și repartizare a condamnaților, precum și propuneri de modificare a cadrului normativ în acest sens.

Cuvinte-cheie: penitenciar, condamnat, sistem progresiv, repartizare, subcultura criminală, ierarhie informală, criterii de separare.

CLASSIFICATION AND DISTRIBUTION OF CONVICTED PEOPLE IN A PROGRESSIVE SYSTEM OF EXECUTION OF THE SENTENCE

As it is known, in the theory of criminal enforcement law, the classification of convicts to criminal sentences deprived of liberty is taken into account at three levels. The first level is the primary legal classification, the purpose of which is to differentiate the punishment for the offender according to the nature and degree of danger of the crime he/she committed. The second level is the secondary criminal execution classification of convicts, which involves differentiating the execution of the sentence and correcting convicts, excluding the negative influence of some convicts on others. The third level of classification of convicts involves the study of their personality, based on psycho-pedagogical, forensic, social and other criteria. This article has analyzed the main tools for classifying and distributing convicts in a progressive sentence system. Thus, the doctrinal opinions regarding the efficiency of the classification process were studied, as well as the ways of classifying the convicts in the criminal enforcement law. Likewise, the additional criteria for classifying convicts applied by prison staff were examined, in addition to those expressly regulated by the Enforcement Code. Finally, recommendations were made in the context of improving the instruments for classifying and distributing convicts, as well as proposals to amend the regulatory framework in this regard.

Keywords: penitentiary, convict, progressive system, distribution, criminal subculture, informal hierarchy, separation criteria.

CLASSIFICATION ET RÉPARTITION DES CONDAMNÉS SELON UN SYSTÈME PROGRESSIF D'EXÉCUTION DE LA PEINE

Comme on le sait, dans la théorie du droit de l'application des peines, la classification des condamnés en peines pénales privatives de liberté est considérée à trois niveaux. Le premier niveau est la classification juridique-pénale primaire, dont le but est de différencier la punition du délinquant en fonction de la nature et du degré de danger du crime qu'il a commis, le deuxième niveau est la classification pénale-exécutionnelle secondaire des condamnés, qui consiste à différencier l'exécution de la peine et la correction des condamnés, à l'exclusion de l'influence négative de certains condamnés sur d'autres. Le troisième niveau de classification des condamnés implique l'étude de leur personnalité, basée sur des critères psycho-pédagogiques, médico-légaux, sociaux et autres. Dans cet article, les principaux instruments de classification et de répartition des condamnés au sein d'un système progressif d'exécution de la peine ont été analysés. Ainsi, les points de vue doctrinaux sur l'efficacité du processus de classification, ainsi que les types de classification des condamnés en droit pénal, ont été étudiés. En outre, les critères supplémentaires de classification des condamnés appliqués par le personnel pénitentiaire, en plus de ceux expressément réglementés par le Code d'exécution, ont été examinés. Enfin, des recommandations ont été formulées dans le cadre de l'amélioration des instruments de classification et de répartition des condamnés, ainsi que des propositions de modification du cadre normatif à cet égard.

Mots-clés: pénitencier, condamné, système progressif, répartition, sous-culture criminelle, hiérarchie informelle, critères de séparation.

КЛАССИФИКАЦИЯ И РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ОСУЖДЕННЫХ В ПРОГРЕССИВНОЙ СИСТЕМЕ ОТБЫВАНИЯ НАКАЗАНИЯ

Как известно, в теории уголовно-исполнительного права отнесение осужденных к уголовным наказаниям, лишенным свободы, учитывается на трех уровнях. Первый уровень - первичная уголовно-правовая классификация, целью которой является дифференциация наказания преступника по характеру и степени тяжести совершенного им преступления, второй уровень - вторичная уголовно-исполнительная классификация осужденных, предполагающая дифференциацию исполнения приговора и исправления осужденных, исключая отрицательное влияние одних осужденных на других. Третий уровень классификации осужденных предполагает изучение их личности на основе психолого-педагогических, судебно-медицинских, социальных и других критериев. В данной статье рассматриваются основные инструменты классификации и распределения осужденных по прогрессивной системе отбывания наказания. Таким образом, были изучены доктринальные мнения относительно эффективности классификационного процесса, а также способы классификации осужденных в уголовно-исполнительном праве. Помимо этого, были рассмотрены дополнительные критерии классификации осужденных, применяемые персоналом исправительных учреждений, в дополнение к тем, которые прямо регламентированы Кодексом об исполнении наказаний. В заключение, были даны рекомендации в контексте совершенствования инструментов классификации и распределения осужденных, а также предложения по изменению нормативно-правовой базы в этой сфере.

Ключевые слова: пенитенциарное учреждение, осужденный, прогрессивная система, распределение, криминальная субкультура, неформальная иерархия, критерии разделения.

Introducere

Pornind de la principiile legislației execuționale care accentuează rolul și importanța diferențierii și individualizării modului de executare a pedepsei penale privative de libertate, clasificarea și, ulterior, repartizarea condamnaților în cadrul instituțiilor penitenciare reprezintă un proces care creează condițiile necesare pentru resocializarea cât mai eficientă a acestor condamnați, utilizând un volum de mijloace de influență, în funcție de rezultatele evaluării individuale.

Rezultate și discuții

După cum se cunoaște, în teoria dreptului execuțional penal, clasificarea condamnaților la pedepse penale privative de libertate este luată în considerare la trei niveluri. Primul nivel este clasificarea juridico-penală primară, al cărei scop este diferențierea pedepsei pentru infractor în conformitate cu natura și gradul de pericol al infracțiunii pe care a comis-o, al doilea nivel este clasificarea execuțional penală secundară a condamnaților, care presupune diferențierea executării pedepsei și corectării condamnaților, excluzând influența negativă a unor condamnați asupra altora. Acest nivel de clasificare îndeplinește funcția de a continua clasificarea juridico-penală, având drept criteriu inițial comportamentul condamnatului și atitudinea acestuia față de principalele mijloace de corectare [1]. Această clasificare se bazează pe criteriile de clasificare reglementate de Codul de executare [2, art. 205 alin. (1)] precum a) vârsta (separarea minorilor de adulți), b) sexul (separarea femeilor de bărbați), c) statutul procesual (separarea condamnaților de preveniți), d) antecedente penale (separarea persoanelor condamnate pentru prima dată - de persoanele condamnate care anterior au executat pedeapsa închisorii și care au antecedente penale nestinse), e) tipul sancțiunii penale (separarea condamnaților la pedeapsa detențiunii pe viață de ceilalți condamnați), f) comiterea

infracțiunii în participație (separarea condamnațiilor pentru săvârșirea infracțiunii cu participație de ceilalți participanți la aceeași infracțiune), g) regimul inițial de deținere (separarea condamnaților transferați în regim inițial de deținere în calitate de sancțiune disciplinară de condamnații aflați în regim inițial pentru prima dată), h) funcția deținută anterior (separarea condamnaților care, în virtutea funcțiilor ocupate anterior, pot fi amenințați cu răzbunarea de ceilalți condamnați), i) nivelul de destindere a regimului (separarea condamnaților care beneficiază de dreptul de a se deplasa fără escortă sau însoțire de ceilalți condamnați). Cu toate acestea, legislația execuțional penală oferă dreptul administrației penitenciarelor aplicarea și altor criterii de deținere separată a condamnaților decât cele enumerate mai sus, criterii care se aplică exclusiv în scopul sporirii siguranței condamnaților sau creării condițiilor pentru tratamentul lor.

Cel de-al treilea nivel de clasificare a condamnaților presupune studierea personalității acestora, în baza unor criterii psiho-pedagogice, criminalistice, sociale și altele [3]. Clasificarea condamnaților prin natura infracțiunii comise se dovedește a fi neefectivă, deoarece persoanele cu vicii morale diferite comit infracțiuni similare sau cu același tip de vicii morale - infracțiuni diferite în funcție de diverse circumstanțe. În această situație, pentru administrarea eficientă a instituțiilor penitenciare instituțiile penitenciare sunt forțate să ridice problema unei clasificări suplimentare ale condamnaților. Clasificarea condamnaților în rezultatul studierii personalității acestora, creează condiții mai favorabile pentru creșterea eficienței instituției penitenciare și realizarea obiectivelor legislației penale. Aceasta este o condiție esențială pentru diferențierea și individualizarea acțiunii corective ale statului [4].

Totuși, unii autori [5, p. 78] consideră că, procesul de clasificare se realizează doar în două niveluri (etape), prima reprezintă etapa în care clasificarea se

realizează de către instanța de judecată, iar cea de-a doua etapă se realizează de administrația instituției penitenciare, în conformitate cu criteriile social-juridice stabile de lege. Considerăm că o atare abordare nu este un comprehensivă, deoarece clasificarea realizată de personalul penitenciar nu se bazează în exclusivitate pe criteriile social-juridice stabilite de lege ci și pe rezultatele studierii personalității condamnatului, proces care este inerent unui sistem progresiv de executare a pedepsei penale privative de libertate. Astfel, în prezenta lucrare vom aborda mai cu seamă cele două niveluri de clasificare a condamnaților realizate de personalul penitenciar, deoarece anume aceste niveluri permit organizarea progresivă a procesului corecțional și, implicit, crearea precondițiilor pentru resocializarea corespunzătoare a condamnaților.

Pe lângă criteriile de clasificare a condamnaților enumerate mai sus, unul din criteriile suplimentare aplicate de administrația instituțiilor penitenciare este separarea lor la cererea personală formulată în ordinea art. 206 din Codul de executare. Astfel, potrivit art. 206 alin. (2) din Codul de executare, la apariția pericolului pentru securitatea personală a condamnatului, el este în drept să adreseze oricăreia dintre persoanele cu funcție de răspundere a penitenciarului o cerere privind asigurarea securității personale. În acest caz, persoana cu funcție de răspundere este obligată să întreprindă imediat măsuri pentru asigurarea securității personale a condamnatului, iar, după caz, și măsuri de protecție din partea statului [2, art. 206 alin. (2)]. Așadar, Statutului executării pedepsei de către condamnați, pentru asigurarea securității personale a deținutului, administrația penitenciarului este obligată să-l izoleze de alți deținuți, utilizând în aceste scopuri diverse încăperi, care corespund cerințelor pentru detenția persoanei, inclusiv celulele izolatoarelor disciplinare [6, pct. 133].

În aceste condiții, separarea condamnaților în baza cererii personale a devenit un procedeu uzual de

clasificare și separare a condamnaților, unde, la primirea condamnatului în penitenciar, comisia respectivă de primire verifică datele din dosarul personal dacă condamnatului i s-a asigurat securitatea personală în ordinea reglementată de art. 206 din Codul de executare și, în caz afirmativ, continuă separarea lui pe acest temei, cu condiția că deținutul nu solicită personal încetarea aplicării unor astfel de măsuri.

Problema securității deținuților în cadrul sistemului autohton al administrației penitenciare este una acută, iar potrivit datelor statistice ale Administrației Naționale a Penitenciarelor, numărul condamnaților care solicită izolarea în ordinea art. 206 din Codul de executare permanent variază, ajungând în anul 2021 la cifra de 473 persoane. Spre exemplu, în anul 2017, numărul condamnaților izolați pe motiv de securitate personală constituia 427 persoane, în condițiile în care numărul total al deținuților era cu aproximativ 1300 de persoane mai mare (7635 în 2018, raportat la 6429 în 2021).

În astfel de condiții, soluționarea problemei violenței deținuților necesită o abordare sistemică, fiind necesar de realizat o serie de acțiuni cum ar fi, spre exemplu:

- reorganizarea sistemului autohton de executare a pedepselor penale privative de libertate, prin introducerea unui sistem progresiv de executare veritabil;
- dezvoltarea infrastructurii penitenciare, pentru a asigura controlul efectiv asupra comportamentului deținuților, prin repartizarea acestora pe spații ușor administrate;
- dotarea cu un număr suficient de personal de supraveghere și de educare;
- acordarea puterii decizionale corespunzătoare a personalului penitenciar;
- dotarea deținuților cu absolut tot necesarul pentru trai etc.

Aceste precondiții pentru combaterea eficiență a problemei violenței deținuților sunt extrem de

costisitoare și, într-o perioadă scurtă, nu ar fi putut realizată nici în țările cu cele mai dezvoltate economii din lume. În așa fel, precizăm că acest proces este unul de lungă durată și necesită suport din partea tuturor actorilor implicați în actul justiției, iar factorul determinant este preluarea integrală a controlului asupra comportamentului deținutului prin crearea unor spații securizate și introducerea unui sistem progresiv de executare, unde separarea condamnaților va avea loc în funcție de progresele de resocializare obținute pe parcursul executării pedepsei. Or, atât timp cât personalul penitenciar nu este privit drept un factor care ar determina modul și condițiile în care deținutul urmează să-și execute pedeapsa aplicată, ultimul fiind în mare parte deținut în dormitoare comune unde nu are decât să relaționeze cu alți deținuți, acțiunile sporadice de combatere a fenomenului violenței în rândul deținuților nu vor avea rezultatele scontate.

În toate țările lumii există un anumit număr de deținuți care prezintă un înalt risc de securitate și care necesită, în consecință, condiții speciale de detenție. Riscul mare estimat în termeni de securitate al acestor deținuți poate rezulta din natura infracțiunilor pe care le-au comis, din modul în care reacționează la constrângerile vieții din închisoare, sau ca urmare a profilului lor psihologic /psihiatric. Acest grup de deținuți nu va reprezenta (sau cel puțin nu ar trebui să reprezinte, dacă sistemul de clasificare funcționează în mod satisfăcător) decât un procent foarte mic din totalul populației din închisoare. Totuși, acest grup preocupă în mod special CPT-ul, deoarece necesitatea luării unor măsuri excepționale în ceea ce îl privește comportă un mai mare risc de aplicare a unui tratament inuman și degradant. Deținuții care prezintă un grad de risc semnificativ de ridicat în termeni de securitate trebuie să se bucure, în incinta unității de detenție, de un regim relativ mai puțin constrângător pentru a compensa severitatea situației lor din închisoare. În deosebi, ei trebuie

să aibă posibilitatea de a se întâlni cu deținuții din unitatea lor și de a li se propune o gamă largă de activități. Ar trebui făcute eforturi speciale pentru a promova o atmosferă bună în interiorul unităților de înaltă securitate. Obiectivul ar trebui să fie stabilirea de relații pozitive între personal și deținuți. Acesta este în interesul nu numai al tratamentului de factură umană aplicat ocupanților unității, ci și al menținerii unui control și a unei securități eficiente, inclusiv în ce privește securitatea personalului [6, pct. 32].

Un alt criteriu de clasificare și separare a deținuților utilizat tot mai des de către autoritățile penitenciare autohtone acolo unde persoanele sunt deținute permanent în celule cu acordarea unei perioade relativ scurte de ieșiri în afara celulei este criteriul fumător/nefumător. Acest criteriu nou de separare a fost aplicat după ce Republica Moldova a fost condamnată de mai multe ori de către CtEDO pentru detenția persoanelor în condiții inumane, inclusiv expunerea la fumatul pasiv. Astfel, potrivit jurisprudenței Curții, aceasta a subliniat absența unei acțiuni uniforme în statele membre în ceea ce privește normele privind fumatul și protecția împotriva fumatului pasiv în penitenciare. În cauza Aparicio Benito împotriva Spaniei [(dec.), nr. 36150/03, 3 noiembrie 2006], aceasta a constatat că, în state membre diferite, existau situații în care condamnații fumători și nefumători erau constrânși să împartă aceeași celulă și situații în care cele două grupuri erau plasate în celule separate. În plus, Curtea a observat că unele părți contractante limitau suprafața spațiilor comune unde era permis fumatul și că alte state nu stabiliseră nicio limită în penitenciare pentru fumători [7]. Totuși, în cauza Aparicio Benito, reclamantul era închis într-un penitenciar unde dispunea de o celulă individuală, în timp ce în Republica Moldova celule de detenție sunt comune. În acest caz, detenția condamnaților în celule comune unde aceștia sunt supuși fumatului pasiv, se consideră ca fiind tratament inuman. Astfel, separarea lor pe acest criteriu pare să fie o practi-

că corectă, având drept scop principal de protejare a sănătății persoanelor nefumătoare.

Alt criteriu de clasificare utilizat de către personalul penitenciar, de această dată unul neoficial, este separarea condamnaților în funcție de statutul deținut în ierarhia subculturii criminale. Rapoartele CPT au evidențiat relația dintre ierarhiile informale din penitenciarele din Moldova și actele de violență și abuzurile dintre deținuți. În cadrul Studiului subculturii criminale din penitenciarele din Republica Moldova, s-a constatat că în toate penitenciarele din Moldova există o subkultură criminală, într-o măsură mai mare sau mai mică. În întregul sistem penitenciar și, în special, în unitățile pentru bărbați adulți, subcultura este consolidată de structuri centralizate. Grupuri mici de deținuți cu rol de lideri aplică reguli informale și pedepse celor care le încalcă [8, p. 7].

Subcultura penitenciară împarte deținuții în categorii informale, stratificarea respectivă din start face existența deținuților să se bazeze pe relații de conflict. Ispășirea pedepsei se transformă pentru categoriile neprivilegiate într-un stres, însoțit de ostilitate, sentiment de inferioritate etc. Deținuții se supun normelor informale adoptând gesturi, ținută, expresii, roluri, din teama de sancțiuni. Argoul este parte a interacțiunii verbale, rar utilizat în scris; presupune prezența informalului, deseori nerespectarea sau sfidarea formalului; este un vocabular al comunității deținuților care se modifică rapid în cazul în care prea multe din el se cunoaște. Argoul sporește coeziunea grupului și separă pe cei din grup de cei aflați în afara grupului [9].

Fiind extrem de înrădăcinată, subcultura criminală din Republica Moldova dictează personalului penitenciar regulile de separare informală a condamnaților, iar aceștia din urmă acceptă această separare pentru a crea aparența controlului asupra întregului penitenciar. Cu alte cuvinte, colaborarea personalului penitenciar cu liderii subculturii criminale nu face altceva decât să întărească și mai mult

rolul ultimilor în rândul tuturor condamnaților. Pornind de la această problemă, considerăm că sistemul de clasificare a deținuților trebuie revizuit în sensul separării condamnaților periculoși pentru siguranța locului de deținere sau cei care promovează subcultura criminală în rândul deținuților, pentru a slăbi influența lor asupra populației generale ale penitenciarelor, care susțin respectarea tradițiilor subculturii criminale din frică. Condamnații periculoși sau cei care promovează subcultura criminală trebuie deținuți în condiții de maximă siguranță, cu o supraveghere sporită de personalul penitenciar bine dotat și pregătit, iar administrația penitenciarului trebuie să aplice permanent programe de schimbare comportamentală în scopul influenței pozitive asupra acestora. Or, este datoria administrațiilor penitenciare să îi protejeze pe acei deținuți care sunt susceptibili să se confrunte cu disprețul celorlalți deținuți și chiar să devină supuși maltratării, amenințării și atacurilor. În Republica Moldova, deținuții care nu doresc să urmeze regulile criminale impuse de ierarhia informală a deținuților, e foarte probabil să fie abuzați și maltratați și, prin urmare, să solicite separarea de restul deținuților pentru propria lor protecție [10, p. 87].

Un alt criteriu de separare a condamnaților este separarea lor în funcție de libertatea de mișcare în afara penitenciarului. Așadar, potrivit art. 216 alin. (4) din Codul de executare, condamnații care beneficiază de dreptul de a se deplasa fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului trebuie să fie deținuți în încăperi separate de ceilalți condamnați [2, art. 216 alin. (4)]. Raționamentul instituirii unui astfel de criteriu de separare este foarte simplu: acesta permite evitarea contactelor între respectivele categorii de persoane, pentru a exclude orice influență a celor care nu beneficiază de un astfel de drept, în special influența cu privire la introducerea obiectelor interzise în penitenciar, în virtutea posibilității condamnaților de a ieși neînsoțiți în afara peniten-

ciarului. Experiența separării unor astfel de categorii de persoane este pozitivă și având în vedere că anterior s-a propus transformarea institutului dreptului de deplasare fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului într-un regim distinct de executare a pedepsei, practica separării acestor categorii trebuie menținută în scopul încurajării condamnaților să adopte o conduită potrivită pentru a beneficia de transfer în acest nou regim.

Toate aceste criterii de separare nu oferă o soluție viabilă cu privire la influența pozitivă a condamnatului, de vreme ce în practică, condamnații plasați în diferite regimuri pot interacționa între ei pe parcursul zilei. Această situație se datorează pe de o parte caracterului lacunar al normelor execuțional penale care nu stabilesc un astfel de criteriu de separarea a condamnaților. Potrivit lui Cojocaru V., prin adoptarea noului Cod de executare în anul 2004, în esență, legea nu a făcut o distincție clară între tipurile de penitenciare existente, particularitățile regimurilor de executare a pedepsei, iar diferențierea condamnaților pe tip de penitenciar și regim de detenție are loc doar reieșind din gravitatea faptei comise, sancțiunea penală aplicată și durata executată din pedeapsă, fără însă a stabili criterii de individualizare a executării pedepsei și posibilitatea aplicării unui sistem progresiv și regresiv de executare în care pot fi utilizate mijloace de desțindere a regimului de executare sau posibilitatea transferării deținutului dintr-un regim de executare în altul în raport de respectarea de către deținut a măsurilor planificate la individualizarea executării pedepsei [11].

Astfel, problema lipsei unor instrumente clare de separare și repartizare a condamnaților trebuie soluționată prin adoptarea unor modificări legislative ce ar permite personalului penitenciar să gestioneze eficient masa totală a condamnaților, prin separarea lor în grupuri relativ omogene, fapt ce va permite eficientizarea procesului corecțional prin

influența individualizată și exemplificată asupra persoanelor condamnate.

Pe de altă parte, situația actuală din instituțiile penitenciare se datorează și infrastructurii învechite ale acestor instituții, infrastructură care a fost moștenită din fosta URSS, unde nu existau criteriile actuale de separare a condamnaților, iar procesul corecțional nu era organizat conform unui sistem progresiv. Crearea unor spații comune cu capacități mari (70-80 persoane într-un singur dormitor – „barac”) era necesară pentru a acomoda cât mai multe persoane într-o singură instituție penitenciară, pentru a evita costuri mari de întreținere. De asemenea, poziționarea instituțiilor penitenciare depindea de activitățile de producție din exterior în care aceștia erau implicați (în special, extragerea pietrei de calcar). În consecință, arhitectura actuală a instituțiilor penitenciare nu permite clasificarea corespunzătoare a condamnaților în modul și condițiile stabilite de actualele reglementări ale Codului de executare, astfel, intenția legiuitorului de a clasifica condamnații pentru a individualiza modul și condițiile de executare a pedepsei nu a fost posibil de a aplica în practică în lipsa unor instituții penitenciare care ar permite suparea fizică a condamnaților pe celule individuale sau sectoare specializate. Mai cu seamă, această incapacitate de a asigura o separare corespunzătoare a condamnaților este condiționată de felul în care legislația penală clasifică instituțiile penitenciare în funcție de tipul acestora, clasificare care, după cum s-a menționat anterior în prezenta lucrare, afectează procesul corecțional deoarece personalul penitenciar este lipsit de competență de a organiza acest proces într-o manieră progresivă, iar principalul criteriu de separare a condamnaților rămâne a fi gravitatea infracțiunii comise.

Pornind de la scopurile pedepsei penale și ținând cont de avantajele care oferă sistemul progresiv de executare a pedepsei în realizarea acestor scopuri, opinăm că actualele criterii de clasificare și repar-

tizare a condamnaților ar trebui să fie revizuite în sensul creării unor precondiții pentru separarea condamnaților în funcție de conduita manifestată pe parcursul executării pedepsei, nu doar de gravitatea faptei comise. Cu toate acestea, criteriile precum vârsta, sexul, statutul procesual etc., trebuie neapărat păstrate având în vedere caracterul obiectiv al acestora.

Astfel, considerăm necesar de a ține cont de următoarele criterii de clasificare la stabilirea modului și condițiilor de executare a pedepsei:

a) pericolul pe care îl prezintă persoana condamnată;

b) conduita pe parcursul executării pedepselor penale anterioare, precum și perioada aflării în detenție până la stabilirea regimului;

c) nevoile identificate cu luarea în considerare și a momentului eliberării din detenție;

d) disponibilitatea condamnatului de a participa la activități;

e) atitudinea față de infracțiunea săvârșită;

f) vârsta;

g) starea sănătății.

Ulterior, la schimbarea regimului de executare într-un regim progresiv să fie posibil de realizat dacă condamnatul întrunește cumulativ următoarele condiții:

h) manifestă constant o conduită bună

i) a îndeplinit integral, până la momentul ajustării Planului individual de executare a pedepsei, măsurile prevăzute de acesta sau nu le-a îndeplinit din motive ce nu-i pot fi imputate;

j) respectă regimul de executare a pedepsei în care este plasat;

k) nu prezintă pericol care ar menține regimul existent sau care l-ar plasa în alt regim regresiv.

În același timp, pentru transferul regresiv al condamnatului, propunem următoarele criterii alternative:

a) prezintă pericol pentru sine și/sau cei din jur;

b) nu respectă regimul de executare în care este plasat;

c) refuză îndeplinirea Planului individual de executare a pedepsei;

d) a săvârșit sau a planificat o infracțiune în perioada de executare a pedepsei;

e) manifestă constant un comportament negativ.

Concluzii

În contextul analizei efectuate, am ajuns la următoarele concluzii.

Sistemul actual de clasificare a deținuților trebuie revizuit în sensul separării condamnaților periculoși pentru siguranța locului de deținere sau cei care promovează subcultura criminală în rândul deținuților, pentru a slăbi influența lor asupra populației generale ale penitenciarelor, care susțin respectarea tradițiilor subculturii criminale din frică.

Actualele criterii de clasificare și repartizare a condamnaților ar trebui să fie revizuite în sensul creării unor precondiții pentru separarea condamnaților în funcție de conduita manifestată pe parcursul executării pedepsei, nu doar de gravitatea faptei comise. Cu toate acestea, criteriile precum vârsta, sexul, statutul procesual etc., trebuie neapărat păstrate având în vedere caracterul obiectiv al acestora.

Referințe bibliografice

1. ЮЖАНИН, В. *Современные проблемы классификации осужденных и распределения их в исправительном учреждении* // Уголовно-исполнительное право. 2015. №2 (20), ст. 14-18.

2. Codul de executare.

3. ЮЖАНИН, В., БАБУНОВ, В. *Групповая классификация осужденных к лишению свободы и ее роль в достижении целей наказания* // Уголовно-исполнительное право. 2009. № 2. С. 14-16.

4. САВУШКИН. С. М. *Предпосылки совершенствования института классификации осужденных к*

лишению свободы // Пенитенциарная наука. 2016. №3 (35), с. 30-33.

5. OSADCII, C. *Diferențierea și individualizarea executării pedepsei închisorii*. Teza de doctor în drept, Chișinău, 2010, 205 p.

6. Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583/2006.

7. Al 11-lea Raport general CPT, Strasbourg, 2001, <https://rm.coe.int/1680696a75> (accesat la 02.01.2022).

8. Cauza Aparicio Benito împotriva Spaniei, cererea nr. 36150/03.

9. Baseline study into Criminal Subculture in Prisons in the Republic of Moldova, Council of Europe Project "Support to Criminal Justice Reforms in the Republic

of Moldova" financed by the Government of Denmark, 2018, p. 281.

10. MĂRGĂRINT, T. *Viața în detenție. Antropologia cotidianului*. În: Revista de Etnologie și Culturologie, p. 117-123.

11. DROSU, V., BURCIU, N. *Detențiunea pe viață și liberarea condiționată înainte de termen în Republica Moldova*. Chișinău: Tipogr „Bons Offices”, 2017, 136 p.

12. COJOCARU, V. *Considerații teoretico-practice privind aplicarea regimurilor de detenție în penitenciarele Republicii Moldova*, În: Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători. Ediția 8, Vol.2, 15 iunie 2018, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Tipogr. „Biotehdesign”, 2019, p. 163-169.